

DOI: <https://doi.org/10.36719/2663-4619/114/140-142>

Aytən Kişiyeva

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti
magistrant

<https://orcid.org/0009-0001-0806-4880>
aytenkisiyevaa@gmail.com

Müasir ingilis dili müəllimlərinin didaktik yanaşmalarının müqayisəsi: ənənəvi və interaktiv metodlar

Xülasə

Ənənəvi və interaktiv tədris metodları ingilis dili müəllimlərinin istifadə etdiyi əsas yanaşmalardır. Ənənəvi metodlar müəllim yönümlü olub, biliklərin birbaşa ötürülməsi və təkrara əsaslanır, halbuki interaktiv metodlar tələbə yönümlüdür və ünsiyyətə, əməkdaşlığa əsaslanır. İnteraktiv metodlar konstruktivizm və kommunikativ dil tədrisi nəzəriyyələrinə əsaslanaraq, şagirdlərin dili praktik şəkildə mənimsəməsinə təşviq edir. Ənənəvi metodlar strukturlaşdırılmış öyrənməni təmin etsə də, interaktiv yanaşmalar şagirdlərin fəal iştirakını və real ünsiyyət bacarıqlarının inkişafını dəstəkləyir. Müasir ingilis dili tədrisində hər iki metodun balanslı tətbiqi daha effektiv öyrənmə mühiti yaradır.

Açar sözlər: *ənənəvi metodlar, interaktiv tədris, kommunikativ yanaşma, fəal öyrənmə, dil bacarıqları*

Ayten Kishiyeva

Azerbaijan State Pedagogical University
Master student

<https://orcid.org/0009-0001-0806-4880>
aytenkisiyevaa@gmail.com

The Comparison of Didactic Approaches of Modern English Language Teachers: Traditional and Interactive Methods

Abstract

Traditional and interactive teaching methods are the main approaches used by English language teachers. Traditional methods are teacher-centered, focusing on direct knowledge transfer and repetition, while interactive methods are student-centered, emphasizing communication and collaboration. Interactive methods, based on constructivism and communicative language teaching theories, encourage students to actively engage with the language. Traditional methods ensure structured learning, but interactive approaches support the development of students' communication skills and active participation. A balanced application of both methods creates a more effective learning environment in modern English language teaching.

Keywords: *traditional methods, interactive teaching, communicative approach, active learning, language skills*

Giriş

Müasir təhsil sistemində ingilis dili tədrisi mühüm yer tutur və müxtəlif tədris metodları ilə şagirdlərin dil bacarıqları inkişaf etdirilir. Ənənəvi və interaktiv metodlar bu sahədə ən geniş istifadə olunan yanaşmalardır. Ənənəvi metodlar, əsasən müəllim yönümlü yanaşmalarla biliklərin ötürülməsinə, təkrara və strukturlaşdırılmış öyrənməyə əsaslanır. İnteraktiv metodlar isə tələbə yönümlüdür, şagirdlərin fəal iştirakını və real həyatda dil bacarıqlarını inkişaf etdirməyə yönəlir. Bu iki yanaşmanın müqayisəsi, müasir ingilis dili tədrisinin daha effektiv yollarını tapmağa kömək edir.

Tədqiqat

Ənənəvi və interaktiv tədris metodları ingilis dili tədrisində əsas yanaşmalardır və hər biri

özünəməxsus xüsusiyyətlərə malikdir. Ənənəvi metodlar əsasən müəllim yönümlü yanaşmalarla xarakterizə olunur, burada müəllim əsas məlumat mənbəyidir və şagirdlər əsasən passiv rol oynayır (Harmer, 2007). Bu yanaşmada şagirdlərə biliklər təkrarla, mexaniki şəkildə öyrədilir və müəllim dərslərin mərkəzində dayanır. Bu metodlar, xüsusən dilin strukturu və qrammatikasının öyrədilməsi sahəsində effektiv olsa da, şagirdlərin dilin praktik istifadəsində və ünsiyyət bacarıqlarında çətinliklər yarada bilər. İnteraktiv metodlar isə daha çox tələbə yönümlüdür və şagirdlərin fəal iştirakını təşviq edir, onların öyrənmə prosesində aktiv rol almasını təmin edir (Richards, Rodgers, 2001). Bu metodlar sosial qarşılıqlı əlaqəyə, müzakirələrə, qrup və cüt işlərinə əsaslanır və şagirdlərə dili real həyatda istifadə etməyə imkan verir. İnteraktiv yanaşma, şagirdlərin ünsiyyət bacarıqlarının inkişafına, həmçinin analitik düşünmə və problemlərin həll edilməsinə yönəlir (Larsen-Freeman, 2000). Müasir təhsil sistemində bu metodların sintez olunması, şagirdlərin fərdi ehtiyaclarına uyğun tədris mühiti yaratmağa kömək edir. Həmçinin, hər iki yanaşma müəyyən hallarda birləşdirilərək daha balanslı və effektiv tədris təcrübəsi təmin edə bilər.

Ənənəvi metodların üstünlükləri və çatışmazlıqları

Ənənəvi tədris metodları uzun illər ərzində dil tədrisində geniş istifadə olunmuş və bir sıra üstünlüklərə malikdir. Bu metodların əsas üstünlüyü, müəllimin dərsləri daha sərbəst idarə edə bilməsidir. Müəllim dərslərin mərkəzində dayanır, şagirdlər isə passiv şəkildə məlumatları qəbul edirlər (Richards, 2015). Bu yanaşma, xüsusilə dilin strukturunun öyrədilməsində çox təsirli ola bilər, çünki şagirdlərə dil qaydaları təkrarla və ardıcılıqla təqdim olunur. Ənənəvi metodlar sinif idarəetməsində də asanlıqla təmin edir, xüsusilə böyük siniflərdə müəllimlər şagirdlərin hərəkətini izləyərək dərsləri asanlıqla davam etdirə bilərlər.

Bununla yanaşı, ənənəvi metodların bəzi ciddi çatışmazlıqları da mövcuddur. Ən böyük problem, şagirdlərin passiv öyrənməsi və onların tədris prosesində aktiv iştirak etməməsidir (Browne, 2005). Bu yanaşma, şagirdlərin analitik və yaradıcı düşünmə bacarıqlarının inkişaf etdirmir, çünki onların rolu yalnız müəllimdən gələn məlumatı qəbul etməkdir. Həmçinin, ənənəvi metodlar şagirdlərin sosial bacarıqlarının inkişaf etdirməyə kömək etmir, çünki bu metodda qarşılıqlı əlaqələr, müzakirələr və qrup işi azdır. Bu metodun digər çatışmazlığı isə dilin real həyatda istifadəsinə yönəlmiş deyil, bu da şagirdlərin dil bacarıqlarını gündəlik həyatda istifadə etməkdə çətinlik çəkmələrinə səbəb ola bilər.

Son olaraq, ənənəvi metodların zamanla daha az təsirli olması da əsas çatışmazlıqdır. Müasir tələbələrə daha dinamik və interaktiv öyrənmə ehtiyaclarına uyğun olaraq, ənənəvi metodların tətbiqi, xüsusilə texnologiyaların və interaktiv yanaşmaların geniş tətbiq olunduğu müasir təhsil sistemində, daha az təsirli ola bilər (Swan, 2006). Bu səbəbdən ənənəvi metodların yalnız struktur və qaydalara diqqət yetirən yanaşmalar olaraq qaldığı halda, daha interaktiv və praktik metodların inkişaf etdirilməsi zəruridir.

İnteraktiv metodların üstünlükləri və çatışmazlıqları

İnteraktiv metod, şagirdlərin dərslərdə fəal iştirakını təmin edərək, onların dil bacarıqlarını və sosial kommunikasiya qabiliyyətlərini inkişaf etdirir. Bu metod müzakirələr, qrup işləri və rol oyunları vasitəsilə şagirdlərə real həyatda dili istifadə etmə imkanını yaradır. İnteraktiv yanaşma, şagirdlərin analitik düşünmə qabiliyyətlərini gücləndirir və onlara dilin təbii şəraitdə tətbiqini öyrədir. Beləliklə, bu metod şagirdlər arasında əməkdaşlığı artırır və onları daha motivasiya edir, həm də tədrisin maraqlı və cəlbedici olmasına kömək edir (Richards, Rodgers, 2001).

Bununla yanaşı, interaktiv metodlar əlavə resurs və zaman tələb edir. Sinifdə idarəetmə çətinlikləri meydana gələ bilər, xüsusilə böyük və müxtəlif səviyyəli qruplarda. Həmçinin, bəzən şagirdlərin hər biri metodun tələb etdiyi fəallığı göstərməyə hazır olmaya bilər və bu da dərslərin effektivliyini azalda bilər. Bu səbəbdən, interaktiv metodların tətbiqi zamanı müəllimin sinif idarəetmə bacarıqları və dərslər planlaması çox önəmlidir (Harmer, 2007). Nəticədə, bu yanaşma şagirdlərin dil biliklərini inkişaf etdirə bilər, amma düzgün şəkildə tətbiq edilməsi tələb olunur.

İngilis dili tədrisində ənənəvi və interaktiv metodların müqayisəsi

Ənənəvi və interaktiv metodlar ingilis dili tədrisində fərqli yanaşmalar təklif edir. Ənənəvi metodda müəllim dərsləri idarə edir və şagirdlər passiv şəkildə məlumatları qəbul edirlər. Bu metod əsasən dilin strukturlarını öyrətməyə yönəlir, lakin şagirdlərin aktiv iştirakını və analitik düşünmə

bacarıqlarını inkişaf etdirmir (Harmer, 2007). İnteraktiv metod isə şagirdlərin fəal iştirakını təşviq edir, müzakirələr və qrup işləri vasitəsilə dil bacarıqlarını inkişaf etdirir. Bu metod, şagirdlərin real həyatda dili daha yaxşı istifadə etmələrini təmin edir (Bates, 2015).

Bununla belə, ənənəvi metodlar sinifdə nizamı təmin etməkdə asan olsa da, şagirdlərin marağını azaltdığı və onların sosial bacarıqlarını inkişaf etdirmədiyi üçün çatışmazlıqlara malikdir. İnteraktiv metodlar isə daha çox resurs və zaman tələb edir, həmçinin sinif idarəetməsi baxımından çətinliklər yarada bilər (Gagne, 2010). Hər iki metodun balanslı şəkildə birləşdirilməsi isə daha effektiv tədris nəticələri əldə etməyə imkan verir.

Müasir ingilis dili müəllimləri üçün optimal metodun seçilməsi

Müasir ingilis dili tədrisində optimal metodun seçilməsi, şagirdlərin müxtəlif öyrənmə tərzləri və tədris məqsədləri nəzərə alınaraq həyata keçirilməlidir. Ənənəvi və interaktiv metodların hər biri özünəməxsus üstünlüklər və çatışmazlıqlar təqdim edir. Ənənəvi metod, dilin strukturunu və qaydalarını sisteməlik şəkildə öyrətməkdə effektiv olsa da, şagirdlərin ünsiyyət və sosial bacarıqlarını inkişaf etdirməkdə çətinlik yaradır (Harmer, 2007). İnteraktiv metodlar isə şagirdlərin fəal iştirakını və praktiki dil istifadəsini təşviq edərək, onların analitik və ünsiyyət bacarıqlarını artırır, amma resurs və vaxt baxımından daha çox tələb edir (Johnson, Johnson, 1999). Müəllimlər, hər iki metodun üstünlüklərini birləşdirərək, şagirdlərin həm dil qaydalarını mənimsəmələrinə, həm də real həyatda dili istifadə etmə bacarıqlarını inkişaf etdirmələrinə imkan yarada bilərlər (Richards, Rodgers, 2001). Bu yanaşma, müəllimə dərsləri daha dinamik və fərdi ehtiyaclara uyğunlaşdırmaq imkanı verir, nəticədə tədris effektivliyi artır.

Nəticə

Bu məqalədə ənənəvi və interaktiv tədris metodlarının müqayisəsi və müasir ingilis dili müəllimləri üçün optimal metodun seçilməsi məsələləri araşdırılmışdır. Hər iki metodun öz üstünlükləri və çatışmazlıqları vardır. Ənənəvi metod dilin strukturunun öyrədilməsi üçün faydalıdır, lakin şagirdlərin ünsiyyət bacarıqlarını inkişaf etdirməkdə məhdudiyyətlər yaradır. İnteraktiv metodlar isə şagirdlərin fəal iştirakını və praktiki dil istifadəsini təşviq edir, lakin daha çox resurs və zaman tələb edir. Optimal nəticələr üçün hər iki metodun balanslı istifadəsi tövsiyə olunur.

Ədəbiyyat

1. Bates, T. (2015). *Teaching in a Digital Age*. Tony Bates Associates.
2. Brown, H. D. (2001). *Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy*. Pearson Education.
3. Browne, A. (2005). *Teaching English as a Foreign Language*. Routledge.
4. Ellis, R. (2003). *Task-Based Language Learning and Teaching*. Oxford University Press.
5. Gagne, R. M. (2010). *The Conditions of Learning and Theory of Instruction*. Pearson Education.
6. Harmer, J. (2007). *The Practice of English Language Teaching*. Pearson.
7. Johnson, D. W. (2006). *Cooperative Learning: The Kinds of Knowledge and the Skills that Matter*. Prentice Hall.
8. Johnson, D. W., Johnson, R. T. (1999). *Cooperative Learning: The Kinds of Knowledge and the Skills that Matter*. Prentice Hall.
9. Richards, J. C., Rodgers, T. S. (2001). *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge University Press.
10. Scrivener, J. (2011). *Learning Teaching: The Essential Guide to English Language Teaching*. Macmillan.
11. Warschauer, M. (2000). *Language and the Internet*. Cambridge University Press.

Daxil oldu: 18.11.2024

Qəbul edildi: 20.02.2025